

P RIPREMA, POZOR, PALI!

Europske vojničke puške u Zbirci oružja Hrvatskog povijesnog muzeja

15. travnja - 14. lipnja 2015.

NAKLADNIK

Hrvatski povijesni muzej

ZA NAKLADNIKA

Nataša Mataušić

AUTORICA

Jelena Hotko

STRUČNI SURADNIK

Branimir Leko

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Ana Filep

FOTOGRAFIJE

Ivana Asić

MUZEJSKA PEDAGOGINJA

Jelena Hotko

TISAK

Denona d.o.o.

NAKLADA

400

www.hismus.hr

Copyright © Hrvatski povijesni muzej 2015.

Sva prava pridržana.

RADNA BILJEŽNICA FINANCIRANA JE SREDSTVIMA
MINISTARSTVA KULTURE REPUBLIKE HRVATSKE
I GRADSKOGA UREDA ZA OBRAZOVANJE, KULTURU I ŠPORT GRADA ZAGREBA

5

19. Čija je vojska otkupila i u konačnici koristila ovu pušku kompliciranog mehanizma i kako se zove taj tip puške?

Kartica _____

20. Poveži detalj (na kartici) s odgovarajućom puškom (na izložbi) i odgovori kojem tipu puška pripada, koji je nadimak imala u „domovini“ i zašto, na kojem kontinentu je nastala te koja ju je europska vojska koristila.

Kartica _____

21. Odgovori:

a) Kojirat prikazuje detalj grafike (na kartici) s naoružanim vojnicima, prikazanim na bojnom položaju?

23. Spoji detalj (prikazan na kartici) s likovnim prikazom (na izložbi) i do njega izloženom puškom te odgovori:

a) Tko je, i u kojem ratu, bio naoružan ovom puškom te kako se ona zove?

b) Je li puška bila jedometna ili višemetna?

b) Znaš li... koliko je dugo trajao navedeni rat i kako su ga zvali suvremenici? Objasni.

c) Čija je vojska prikazana i na kojem bojištu? Možeš li prepoznati / zaključiti o kojem tipu puške je riječ na ovom prikazu? (zapiši)

Kartica _____

22. Kako se zove najbolja sportska puška? Pronadi je na izložbi i navedi godinu i mjesto njezine proizvodnje te objasni zašto je to bitno.

Kartica _____

c) Ukoliko znaš... objasni prednosti / karakteristike višemetnih pušaka.

Kartica _____

24. Ova višemetna puška, radi nedostatka novca, nije bila dodijeljena austrijskoj vojsci, unatoč izuzetnoj kvaliteti i performansama. Odgovori:

6

a) Kome je pripala navedena puška?

b) Kako se puška zove?

Kartica _____

25. Pronadi odgovarajuću pušku i navedi tip i mjesto njezine proizvodnje te u kojim tvornicama ili zavodima su se još proizvodile ovakve puške? Znaš li... na kojem jeziku i pismu je ispisan ugravirani detalj? Objasni.

Kartica _____

26. Kako se zove puška koja je osvojila „Divlji Zapad“ i koju često gledamo u western filmovima? Objasni kako se našla u Hrvatskoj i po čemu to zaključujemo.

Kartica _____

27. Na kartici je prikazan detalj puške koju je izumio general pukovnik Arisaka barun Nariakira (1852.-1915.). U kojem svjetskom ratu se koristila ova puška i od strane čije vojske?

Kartica _____

28. Pronadi i poveži pušku (prikazanu na kartici) s izloženim originalnim umjetničkim djelom iz vremena Drugog svjetskog rata, a zatim navedi

kako se zove to djelo te zapiši tip i model prikazane puške (kao i njezin nadimak).

Kartica _____

29. U kojem je ratu zaplijenjena ova puška i od strane čije vojske? Koji je to tip puške? Znaš li... prepoznati grb s prikazanim detalja? Objasni.

Kartica _____

30. Znaš li... kojom je višemetnom puškom (kojeg tipa) u Dallasu 1963. ubijen američki predsjednik John F. Kennedy i kako se zvao njegov strijelac? Pronadi pušku istoga ili sličnoga tipa na izložbi (objasni razliku, ako postoji) i navedi njezin naziv i broj (posluži se preostalim slikovnom karticom).

Kartica _____

31. Na stubištu palače nalazi se fotografija puške sa zataknutim cvijetom ruže u cijevi. Pronadi ovu bedemsku pušku na izložbi i napiši kojem tipu i stoljeću pripada.

Ukoliko znaš... pokušaj objasniti značenje ove fotografije i poznate uzrečice: „*Make love, not war!*“, te odgovori kojem vremenskom periodu i kojem naraštaju Amerikanaca se pripisuje i zašto.

Kartica _____

Europske
vojničke
puške
u
Zbirci oružja
Hrvatskog
povijesnog
muzeja

P riprema, ozor, ali!

RADNI ZADACI

Hrvatski povijesni muzej
Matoševa 9, Zagreb

www.hismus.hr

Dragi/a posjetitelju/ice, pokušaj što točnije odgovoriti na sva pitanja. Pritom se možeš poslužiti informacijama koje si čuo/la na stručnom vodstvu, izložbenim i predmetnim legendama / tekstovima te promatranjem predmeta, ali i samostalnim zaključivanjem te povezivanjem sa školskim gradivom. Dodatno će ti pomoći slikovne kartice na kojima su prikazani detalji izložaka na koja se pitanja odnose, i koje su sastavni dio radnih listića. Dobro pročitaj pitanja, jer u njima se skrivaju tragovi koji bi te trebali uputiti na pojedine kartice ili same izloške. **Naš prijedlog:** ponajprije pronađi izloške čiji detalji su prikazani na karticama, potom ih razvrstaj prema izložbenim cjelinama i pojedinim pitanjima, a naposljetku odgovori na sva pitanja (možeš krenuti od onih koja su ti lakša prema težima), povezujući njihove brojeve sa slovima koja se nalaze na poledini kartica. Naravno, ako misliš da će ti neka druga taktika rješavanja više odgovarati, posluži se njome - prema želji! Vjerujemo da ti to neće biti (pre) teško, pogotovo nakon stručnog vodstva, a zadatke možeš rješavati samostalno ili s prijateljima. **Naš prijedlog:** ukoliko vas je više, podijelite se u dvije grupe i pokušajte saznati tko će brže i uspješnije odgovoriti na pitanja (što će provjeriti naše osoblje i potom proglasiti pobjednika). Na pitanja **Znaš li...** ne morate odgovoriti da biste sakupili maksimalan broj bodova, no ukoliko rezultat bude izjednačen, ona će odigrati presudnu ulogu. **Sretno!**

PRVO RUČNO VATRENO ORUŽJE OD DRUGE POLOVICE 14. DO POČETKA 17. STOLJEĆA I

1. Ovo je puška sa sačuvanim ranim mehanizmom opaljivanja na fitilj iz druge polovice 15. stoljeća. Pronađena je u špilji kod... (nadopuni)

Kojem tipu puške pripada (na njemačkom)? Objasni što to znači / od koje riječi dolazi?

Kartica _____

2. Kako je moglo doći do eksplozije unutar cijevi ove brončane „prapuške“ (Handgonne) i zašto? Objasni.

Koji je bio maksimalni domet ovakve puške i je li se njome moglo ciljati?

Kartica _____

3. Poveži detalj kuke (na kartici) s cjelovitim predmetom (na izložbi) i zapiši njegovu masu.

Objasni čemu je služila kuka na prednjem kraju cijevi i na koji se način rukovalo ovakvom puškom. (ako ti je lakše, možeš to i nacrtati – pogledaj ilustracije u prvoj izložbenoj cjelini)

Kartica _____

4. Koji grad/utvrdu prikazuje zidno uvećanje na ulazu u postav, i kad je nastala originalna grafika s istim prikazom?

Kartica _____

5. Poveži detalj (prikazan na kartici) s izloženom grafikom te napiši koju bitku s Osmanlijama prikazuje i koje godine se ona odvila?

1

2

Znaš li... zbog čega je bitna ova bitka? Objasni.

Ukoliko želiš znati više... upitaj vodiča na koji način se i danas u Zagrebu obilježava ova velika pobjeda.

Kartica _____

BEDEMSKE PUŠKE / PUŠKE S MEHANIZMOM OPALJIVANJA NA KREMENOD KRAJA 17. DO POČETKA 19. STOLJEĆA II

7. Pronađi odgovarajuću bedemsku pušku i odgovori koji je grad branila i u kojem stoljeću je nastala.

Kartica _____

8. Od kojeg materijala je izrađen i što prikazuje dani detalj (s kartice) na kundaku puške te kojem pokretu ga pripisujemo?

Kartica _____

9. Tko je izumio ovu jedinstvenu pušku na izložbi i zbog čega je ona važna? Znaš li... koje su bile njene prednosti/karakteristike opaljivanja u odnosu na ostale izložene puške? Objasni.

Kartica _____

Kartica _____

11. Poveži detalj (s kartice) s izloženom grafikom i pojasni koji tip puške je prikazan i kojoj vojnoj jedinici pripada? Objasni zbog čega ovaj tip smatramo jednom od najljepših pušaka habsburške vojske. Pokušaj pronaći odgovarajući (prikazani) tip puške na izložbi i, ako uspiješ, zabilježi njezin

6. Pronađi odgovarajućeg vojnika-arkebuzera u prirodnoj veličini (ili na grafici) i objasni što je prikazano na odabranom detalju (s kartice), odnosno čemu je to služilo?

Kartica _____

3

broj.

Kartica _____

12. Pronađi pušku s istakom na vrhu (prikazanom na kartici) i odgovori s kim je Austrija ratovala u razdoblju kad je nastala ova puška, te kako se zove i koja je prednost ovakve istake / za kakvu vrstu borbe se koristila?

DA NE
Kartica _____

PUŠKE S MEHANIZMOM OPALJIVANJA NA PERKUSIJU OD 1835. DO 1860. GODINE III

14. U ovoj cjelini su izložene puške s mehanizmom opaljivanja na perkusiju (udarac). Novi mehanizam su ubrzo nakon pojavljivanja prihvatile europske vojske. No, nakon Napoleonskih ratova habsburška državna blagajna bila je prazna te se u prvu ruku razmišljalo o preinaci starih vojničkih pušaka kremenjača na novi mehanizam. Ovdje je prikazan prvi austrijski prihvaćeni mehanizam na perkusiju. Odgovori:

a) Kako i po kome se naziva ovaj sistem?

d) Kojoj vojnoj jedinici pripada izložena puška?

Kartica _____

13. Na kartici je prikazan detalj ojačanog kokota na mehanizmu puške s opaljivanjem na ... (nadopuni)

Objasni koja je prednost ovakvog ojačanja.

Je li prikazani mehanizam opaljivanja cjelovito sačuvan? (zaokruži točan odgovor)

DA NE
Kartica _____

b) Iz kojeg vremena / stoljeća potječe?

c) Što je glavna novina i prednost ovakvog mehanizma?

d) Kojoj vojnoj jedinici pripada izložena puška?

4

Kartica _____

15. Kako se zvao austrijski barun koji je konstruirao sljedeći mehanizam opaljivanja na perkusiju (s pomičnim poklopcem posudice za paljenje)?

Kartica _____

PUŠKE S MEHANIZMOM OPALJIVANJA NA UDARNU IGLU OD 1841. DO 1880. GODINE IV

17. Prikazana je puška koja se nakon izuma proizvodila u velikoj tajnosti i bila dugo vremena skrivana od javnosti. Odgovori:

a) Koja država (prva) koristi ovu pušku i kada, te tko je njezin izumitelj?

b) Navedi prednosti ove puške.

c) Koji dio puške prikazuje zadani detalj?

d) Protiv koje puške je „ratovala“ 1866. godine, kako se naziva taj rat i koji je bio njegov ishod? Znaš li... koje su bile posljedice za poraženu stranu? Objasni.

Kartica _____

16. Tko je osamnaestogodišnji mladić prikazan na grafici iz revolucionarne 1848.? Znaš li... što prikazuje grafika / zašto je važna ova bitka? Objasni.

Kartica _____

Kartica _____

18. Poveži prikazane vojnike (na kartici) s odgovarajućim grafikama i odgovori:

a) Čijoj vojsci i kojem rodu vojske pripada vojnik prikazan s lijeve strane? Kojim tipom oružja je naoružan? (zaključite prema vremenu iz kojega potječe)

b) Kojem rodu vojske pripada vojnik desno i što drži u ruci?

c) Što im je zajedničko?

Kartica _____